

Børns udvikling af **FORETAGSOMHEDS- KOMPETENCER**

Markedet med tilbud inden for stimulation, træning og behandling til børn med nedsat funktionsevne bugner med tilbud af enhver art – såvel inden for de anerkendte/gammelkendte metoder som inden for de såkaldt alternative. Hvad skal vi vælge til vores barn? Hvad virker bedst? Hvad er der dokumentation for? Det er nogle af de naturlige spørgsmål, mange forældre til børn med faktuelle eller potentielle vanskeligheder bliver stillet overfor.

Af: Gudrun Gjesing, specialergoterapeut i børn, www.gjesing-haderslev.dk

Hvad skal vi vælge?

Forældre kan ikke regne med, at forskellige fagpersoner er enige om, hvad et barn eventuelt har brug for af stimulation, træning eller specifik behandling. Det er frustrerende – nogle forældre bliver forvirrede og handlingslammede, mens andre vælger i blinde blandt udbuddene. Svært er det at få objektiv og kompetent vejledning. I dagpressen hører man om og ser mange forskellige succes historier, som lyder lovende.

Stimulation, træning og behandling kan have fokus på krops-, aktivitets- og deltagelsesniveau, og behandlingsmetoder vil ofte være forskellige afhængig af, hvilket fokus eller mål, man har i behandlingen. Ønsker man et fysisk/motorisk mål = at ens barn skal lære nogle bestemte motoriske færdigheder, vil man sikkert vælge en metode, der satser på træning på kropsniveau. Ønsker man, at målet for en indsats i forhold til ens barn skal være, at det i højere grad skal ville/turde eksperimentere og øve sig sammen med an-

dre børn, så bør man vælge metoder, hvor flere børn træner samtidigt i hverdagsmiljøer, så der kan være overførselsværdi, og så børnene udvikler foretagsomhedskompetencer i forhold til aktivitet og deltagelse.

Derfor skal vi vælge

Såvel forældre som forskellige fagfolk har forskellig opfattelse af, hvad der er mest betydningsfuldt i børns liv: Sundhed og kost, kommunikation, sociale kompetencer, motorisk, sansintegration, faglig indlæring, foretagsomhedskompetence m.m.. Det handler altså i høj grad om de voksnes faglige ståsted, deres børnesyn/menneskesyn og syn på begreberne "stimulation, træning og behandling".

Forældre må søge at gøre sig klart, hvad de oplever som mest betydningsfuldt for deres barns trivsel, læring og udvikling, og så på den baggrund vælge, hvilken form for stimulation, træning og/eller behandling, deres barn eventuelt har behov for nu og fremover.

Udvikling af kropskompetencer

Kroppen er basis for al menneskelig erfaring, og gennem kroppens interaktion med verden lærer børn basale ting om dem selv og deres omgivelser.¹

Barnets verden er bevægelse og handling – i en sådan grad, at man kan sige, at barnet tænker med kroppen. Måske er bevægelse så fundamental en egenskab ved tilværelsen, at kun det, der forandrer sig, kan bestå. Men det skal opleves. Det er det, barnet gør.²

Så vores opfattelse af børns bevægelsesudvikling har stor betydning for vores eventuelle valg af stimulation, træning og behandling af børn.

Nogle mener, at børn udvikler sig i forudprogrammerede statiske milepæle, mens andre mener, at børn udvikler sig i forhold til en grundmotorik. Og dette vil præge deres forslag til stimulation, træning og behandling.

Og så er der andre, der mener, at børns bevægeudvikling – lige fra børnene er meget små – er en læreproces, der er dybt afhængig af de krav og forventninger, omverdenen har til barnet. Vi fødes som natur, men al videre udvikling er stort set kultur – såvel etnisk som bevægekulturelt.

Motorisk læring og udvikling handler om at tilegne sig en øget mangfoldighed af handlestrategier eller programmeringsregler for fleksibelt og varieret at mestre sin krop i en foranderlig verden, hvor tyngdekraften dominerer.³ En sådan definition på bevægelsesudvikling har ingen aldersgrænser og har global gyldighed.

Børns udvikling kan sammenlignes med at spille Domino. Et Dominospil består af nogle bestemte brikker, og så er der regler for, hvordan man trækker og lægger disse brikker. Somme tider kan man lægge mange brikker ud, til andre tider kun én eller måske ingen – det afhænger af de øvrige spilleres udspil. Selvom der er regler, så er der ikke to spil, der bliver ens.

Børn udvikler deres kropskompetencer og handlestrategier i et dynamisk samspil mellem deres krops aktuelle kompetencer og de stimuli og krav, de møder i deres omgivelser. Jo mere børn eksperimenterer og øver sig, desto større bliver deres kropskompetencer og handlestrategier.

Prøv for eksempel at iagttage børnene på billedet her: *Legen hedder: "Hvor lidt og hvor sent tør jeg flytte mig, når bølgerne ruller ind!" Begge drenge er meget opmærksomme – det*

ses i hele deres kropsholdning. Den mindste af drengene står ikke så tæt på vandkanten, og når en bølge ruller ind, flytter han sig i god tid og langt nok ind, så han er helt sikker på ikke at blive våd. Den store står nærmere vandkanten, flytter sig først i sidste øjeblik, og flytter sig kun kortest muligt – og bliver heller ikke våd. Den store har altså mere fleksible og varierede handlestrategier og kan tilpasse dem mere præcist i forhold til timing og afstand – til opgaven og omgivelserne. Drengene udvikler begge deres foretagsomhedskompetence, for de finder på en sjov vandleg på en dag, hvor Vesterhavet ellers viser sig fra sin kølige og blæsende side, hvor de ikke må bade.⁴

Analyse af opgaver og omgivelser

Ingen tvivl om, at læring kan gå som en leg for børn, hvis de selv eller vi voksne forstår og formår at tilpasse opgaver og omgivelser, så de altid vil være inden for et barns aktuelle nærmeste udviklingszone. Så lige så betydningsfuldt, det kan være at kunne teste f.eks. et barns kropskompetencer, er det at kunne analysere og graduere de opgaver og de omgivelser, børnene skal agere i. Det giver større mulighed for successikring for børnene.

Hvis målet f.eks. er, at et barn vil lære at spille fodbold, så lærer han det ikke ved at se fodbold i fjernsynet. Han lærer det ved at lege, sparke og dribble med en bold på grønsværen. Hvis målet er, at et barn vil lære at svømme, så må hun i svømmehallen eller til stranden – at lære at svømme kræver eksperimentering og øvelse i vand – under vejledning af en kyndig og indfølelse mester.

I dette temanummer af "Livsbladet" er der mange eksempler på stimulation, træning og behandling, der tager udgangspunkt i, at det skal være sjovt og lærerigt for børnene, at aktiviteterne er virkelighedsnære, og at børnene herigenem udvider deres foretagsomhedskompetencer, fordi det, de oplever og øver til f.eks. "Stimulastik", "Tumlastik", "Vandaktivitet" – støttet af kærlige, kyndige hænder – er aktiviteter, de selv kan eksperimentere, øve og videreudvikle i hverdagen. Og så bliver læringen forankret og udviklende.

I referencerne 5, 6 og 7 er der en masse praksis eksempler på, hvordan børn kan udvikle foretagsomhedskompetencer – i udeleg, i akrobatik- og gøglaktiviteter samt i den faglige indlæring. Og ved alle aktiviteterne beskriver vi gradueringsmuligheder – hvordan de kan gøres enklere eller mere udfordrende, så der er størst mulighed for successikring for alle.

Referencer

1. Gjesing, G. og Hostrup, L.(2010): *Naturlig og kulturel bevægelsesudvikling*. I: Andersen, I.V. m. fl. (red.) Ergoterapi og børn. Udvikling, aktivitet og deltagelse. Munksgaard Danmark
2. Fredens, K. (1989): *Bevægelse, musikalitet og rytmesans: grundlaget for vores udvikling*. I: Damm, A. og Stigel, L.(red.): Krop og sjæl. Moesgaard
3. Gjesing, G. (2006): *Kroppens muligheder og kropumelige unger – i indskoling, fritid og derhjemme*. Dafolo
4. Gjesing, G. og Lauritzen, G.Q. (2007): *At muliggøre aktivitet og deltagelse hos børn med nedsat funktionsevne*. I: Borg, T. m.fl. (red): Basisbog i ergoterapi – aktivitet og deltagelse i hverdagslivet. Munksgaard Danmark
5. Gjesing, G., Pachai, M.A. og Ørnsholt, R.N. (2007): *Den daglige dosis i skolegården – sådan!*. Kroghs forlag/Dafolo
6. Gjesing, G. og Jensen, A.N. (2008): *Gøgl i hverdagen – sådan!*. Dafolo
7. Gjesing, G. og Dall, T.Ø. (2009): *Matematik i skolens uderum – sådan!*. Dafolo